

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA ROCZNA
30 ZŁOTYCH.

OD 6 EGZEMPLARZY 25 ZŁ.

NUMER POJEDYŃCZY 60 GROSZY.

KONTO CZEKOWE W P. K. O. 52.020

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
WARSZAWA,
MARSZAŁKOWSKA 81a

TELEFONY: REDAKCJI 9-66-06.
ADMINISTRACJI 9-61-92.

Redakcja rękopisów nadesłanych
nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: Strona w tekście: 350 zł. — $\frac{1}{2}$ str. 175 zł. — $\frac{1}{4}$ str. 87 zł 50 gr. Poza tekstem za str 250 zł. — $\frac{1}{2}$ str. 125 zł., $\frac{1}{4}$ str. 62 zł. 50 gr. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji) za str. 120 zł. $\frac{1}{2}$ str. 60 zł. — $\frac{1}{4}$ str. 30 zł.

Redaktor — Dr. Mauryś Zdzisław Jaroszyński.

ROK XVI.

WARSZAWA, 20 MAJA 1934 r.

Nr. 20

TREŚĆ Nr. 20. Kilka uwag o egzekucji danin samorządu powiatowego — *F. Grela*. Projekt ustawy o opiece nad psychicznie chorymi — *F. Branny*. System usprawnienia inkasa danin publicznych, zastosowany w pow. bocheńskim — *Piotr Drożdż*. Sprawy bieżące. Wiadomości zagraniczne. Wiadomości gospodarcze. Poradnik. Wydawnictwa nadesłane.

Kilka uwag o egzekucji danin samorządu powiatowego

Faktem stwierdzonym i powszechnie dziś uznanym jest, iż sytuacja finansowa związków samorządowych, a wśród nich i powiatowych związków samorządowych, jest nader ciężka. Jako przyczyny istniejącego stanu wskazuje się również powszechnie:

a) przeżywany obecnie kryzys gospodarczy, wpływający wybitnie ujemnie na zdolność płatniczą ludności, co z kolei odbija się na dochodach budżetowych samorządu,

b) przeciążenie związków samorządowych ustawowymi obowiązkami,

c) nieogłędną gospodarkę w latach poprzednich, wyrażającą się nadmiernym zadłużeniem zarówno długo, jak i krótkoterminowym w każdej jego postaci (kredyt pieniężny, wekslowy, towarowy i t. p.), i

d) pozbawienie samorządu prawa ściągania swych należności.

Pierwsze dwa z wymienionych czynników są już wszechstronnie oświetlone i określenie ich związku z finansami oraz ustalenie stopnia ich oddziaływania na finanse i zdolność płatniczą samorządu powiatowego nie przedstawia żadnej trudności. Częściowo opracowane jest również zadłużenie; brak jedynie danych o zadłużeniu i zobowiązaniach krótkoterminowych. Luka ta wkrótce będzie wypełniona i dane o stanie tego zadłużenia na dzień 1 kwietnia 1933 r., opracowane przez Główny Urząd Statystyczny wkrótce będą opublikowane.

Wręcz przeciwnie ma się sprawa z daniami o egzekucji danin komunalnych. Danymi tych wogóle brak. Jeśli mimo tego mówi się o wynikach egzekucji administracyjnej, oraz o skutkach, jakie przejście jej przez władze skarbowe dla gospodarki finansowej samorządu powiatowego spowodowało,

a nawet urabia się o tem ogólny pogląd, to jest to bezsprzecznie wynikiem obserwacji, dokonanej w jednym czy w szeregu powiatowych związków samorządowych. Oczywiście, iż tą drogą nie można ustalić ani stopnia oddziaływania przejścia egzekucji na gospodarkę budżetowo - finansową samorządu powiatowego ani tembardziej wyprowadzić ogólnej oceny i wniosków o egzekucji należności samorządu przez władze skarbowe.

Jak w rzeczywistości przedstawia się w świetle cyfr sprawa egzekucji należności, przypadających na rzecz powiatowych związków samorządowych, od chwili przejścia jej przez władze skarbowe?

Przedewszystkiem chcę zaznaczyć, iż niżej podane cyfry zebrane są ze 150 powiatów, a więc są niepełne. Niemniej jednak reprezentują one prawie 63% całości materiału cyfrowego; stanowią zatem już dostateczną podstawę do ustalenia pewnych charakterystycznych, a nawet i do ustalenia najbardziej ogólnych wniosków.

Od dnia 1 sierpnia 1932 roku, t. j. od chwili przejścia egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe do 1 grudnia 1933 r. powiatowe związki samorządowe przekazały do egzekucji ogółem 1.544.620 wniosków na łączną kwotę 30.224 tysięcy złotych. W tym samym okresie czasu z przekazanych do egzekucji wniosków władze skarbowe załatwiły pozytywnie ogółem 339.980 wniosków na sumę 5.926 tysięcy złotych. Wnioski wykonane stanowią zatem 22% liczby wniosków przekazanych do egzekucji. Liczba wniosków załatwionych aczkolwiek nie jest miarodajna dla określenia wyników egzekucji dla gospodarki finansowej samorządu powiatowego, wskazuje jednak, iż władze skarbowe zdołały na przestrzeni niemal $1\frac{1}{2}$ roku (dokładnie 16 miesięcy)

załatwić zaledwie nieco więcej jak $\frac{1}{5}$ spraw, skierowanych do egzekucji.

Stosunek sum należności załatwionych w drodze egzekucji administracyjnej do sumy objętej wnioskami jest jeszcze bardziej skromny i wyraża się zaledwie w 19,6%, a więc wynosi mniej jak $\frac{1}{5}$ sum do egzekucji skierowanych. Przeciętna w tej wysokości kształtuje się pod wpływem stosunkowo wysokiego procentu zrealizowanych wniosków na terenie województw zachodnich (27,1% w województwie poznańskim i 29,1% w województwie pomorskim). Już dla poszczególnych grup województw cyfry zrealizowanych przez władze skarbowe wniosków, skierowanych do egzekucji, wykazują duże odchylenia od przeciętnej. Układają się one następująco:

dla województw południowych	—	14,9%
„ „ wschodnich	—	15,7%
„ „ centralnych	—	16,1%
„ „ zachodnich	—	27,8%

Najsłabsze zatem wyniki egzekucji danin samorządu powiatowego obserwujemy w tym okresie czasu na terenie województw południowych, najlepsze w porównaniu z wynikami w województwach południowych, niemal o 100% lepsze — w województwach zachodnich. Województwa centralne i wschodnie utrzymują się mniej więcej na jednakowym poziomie. Przy badaniu wyników dla poszczególnych województw rozpiętość cyfr poważnie wzrasta i waha się w granicach od 5,2 (województwo poleskie) do 29,1 (województwo pomorskie).

Skala rozpiętości oczywiście wzrasta w miarę rozpatrywania wyników egzekucji w poszczególnych powiatowych związkach samorządowych. Rozpatrując w tej płaszczyźnie wyniki egzekucji rozpiętość przedstawia się następująco:

w województwie warszawskim	od	2,4	—	42%
„ „ łódzkim	„	2,6	—	65,1%
„ „ kieleckim	„	2,2	—	48%
„ „ lubelskim	„	4,2	—	45,7%
„ „ białostockim	„	7,5	—	17%
„ „ wileńskim	„	6,7	—	16%
„ „ nowogródzkim	„	9,2	—	41,6%
„ „ poleskim	„	3,7	—	7,8%
„ „ wołyńskim	„	5,6	—	24,2%
„ „ krakowskim	„	4,1	—	36%
„ „ lwowskim	„	0	—	51,2%
„ „ stanisławowskim	„	3	—	31,9%
„ „ tarnopolskim	„	6,4	—	44,7%
„ „ poznańskim	„	2,1	—	56,2%
„ „ pomorskim	„	0	—	69,1%

Przeciętna ogólna, a jeszcze więcej przeciętne dla poszczególnych województw wyraźnie wskazują, iż liczba powiatowych związków samorządowych dla których wyniki egzekucji wypadają poniżej ogólnej przeciętnej (19,6) jest znacznie większą aniżeli liczba powiatów, którym egzekucja dała więcej aniżeli $\frac{1}{5}$ sumy przekazanej do egzekucji.

Charakterystyczną rzeczą jest, iż wyniki egzekucji pozostają w odwrotnym stosunku do wysokości kwot oddanych do egzekucji. Im większa była suma do egzekucji przekazana, tem mniejszy procent kwot

otrzymanych i odwrotnie. Zjawisko to występuje powszechnie, w najmniejszym stopniu jednak na terenie województw zachodnich.

Już tych kilka cyfr pozwala wysnuć ogólny wniosek, iż wyniki egzekucji administracyjnej dokonywanej przez władze skarbowe dla powiatowych związków samorządowych są bardzo niskie. W jakim jednak stopniu przejście egzekucji przez władze skarbowe wpłynęło na zmniejszenie dochodów z realizacji zaległych danin trudno jest wyrazić to cyfrą. Trudność polega choćby na tem, że zdolność płatnicza ludności od momentu, gdy samorząd był uprawniony do ściągania swych należności przy pomocy własnego aparatu, do chwili obecnej bezwzględnie zmalała. Jednak rezultaty z egzekucji przeprowadzanej przez władze skarbowe w porównaniu z wynikami jakie uzyskiwał samorząd powiatowy, gdy egzekucję przeprowadzał we własnym zakresie, pozostają w tak wielkiej rozbieżności, że nawet fakt poważnego obniżenia zdolności płatniczej ludności tej rozbieżności nie usprawiedliwia.

Przyczyn takiego stanu rzeczy musi być zatem więcej. Istotnie jest ich szereg i są one różnej natury. Pozwolę sobie tutaj przytoczyć opinie, jakie na terenie poszczególnych wydziałów powiatowych o egzekucji danin komunalnych przez władze skarbowe sformułowały się, a które wskazują na braki egzekucji, a zarazem podnoszą i przyczyny tak małej wydajności akcji egzekucyjnej.

Oto niektóre z nich z terenu województw centralnych i wschodnich:

1. „Urząd Skarbowy w . . . . ., zorganizował egzekucję podatków z dniem 31.VIII.1932 r.; z tym dniem zaniechał egzekucji samorzady.

Tytułów wykonawczych do dnia 1.XI.1933 r. wpłynęło ogółem około 186.000. W tym czasie definitywnie załatwiono około 62.000 tytułów czyli 33%. Na 1.XI.1933 pozostaje niezałatwionych około 124.000 tytułów.

Egzekucja przy Urzędzie Skarbowym posiada etat 16 sekwestratorów, jednak z powodu chorób, ćwiczeń bądź urlopów do pracy jest przeciętnie 13 — 14 sekwestratorów.

Jeżeli w przeciągu 15 miesięcy zdołano wykonać 62.000 tytułów, to ileż czasu zajmie wykonanie 124.000 tytułów, zalegających obecnie? A przecież dochodzą tytuły bieżące.

Teoretyczne obliczenia Izby Skarbowej podają 700 tytułów miesięcznie na jednego sekwestratora. Dotychczasowa praktyka wykazuje najwyżej połowę tego, lecz nawet po przyjęciu teoretycznych obliczeń dla wypracowania tytułów zalegających na 1.XI r. b. potrzeba rok czasu.

W międzyczasie jednak przecież będą wpływać nowe tytuły. W tych warunkach stwarza się, na wsi przeświadczenie o bezsilności, a w każdym razie o wybitnej powolności organów egzekucyjnych, a w związku z tem powstaje niebywała opieszałość płatnika nawet mogącego płacić podatki.

Znajdują się na terenie poszczególnych gmin wsie, gdzie od początku przekazania egzekucji Urzędowi Skarbowemu nie było wogóle sekwestratora, pomimo, iż podatków w tych wsiach zalega moc, iż wnioski egzekucyjne od dawna zostały przesłane do Urzędu Skarbowego, a ludność w swej większości jest zamożna i zapłacić może.

Nie rzadkie są wypadki, że praca sekwestratora na terenie polega na wykazaniu pobrania jaknajwięcej kosztów egzekucyjnych bez zbytniego zainteresowania się samą należnością podatków. W ten sposób pobrane a conto należności podatkowych kwoty zaliczane są prawie w całości na koszty egzekucyjne, gdy sam podatek w całości bardzo często nadal zalega na płatniku. Płatnik, który zapłacił kosztu egzekucyjne, tkwiąc w swej nieświadomości ma wrażenie, że wykupił się od przymusowego uiszczenia podatków, gdyż przez szereg miesięcy, a często rok zgórą sekwestrator nie zjawia się u niego.

Ponieważ Urząd Skarbowy przy rozporządzaniu niedostateczną ilością sekwestratorów z konieczności musi zwraca-

cać uwagę na ilość wykonywanych przez nich czynności w terenie, sekwestratorzy nie są w możności podołać zadaniu i w dużo wypadkach raz zaczętej egzekucji u płatnika doprowadzić do końca nie są w stanie. W kilku gminach — urzędach znajduje się cały szereg rzeczy ruchomych zajętych przez sekwestratorów przed rokiem celem sprzedaży ich z licytacji i pokrycia zaległych podatków samorządowych. Dotychczas rzeczy te mimo tak długiego czasu nie zostały sprzedane, niektóre z nich, jak produkty, uległy kompletnemu zniszczeniu“.

2. „Ze sprawozdań Zarządów gminnych i obserwacji inspektora samorządu gminnego — doszedłem do wniosku, iż władze skarbowe w pierwszym rzędzie ściągają w drodze egzekucji podatki państwowe, pozostawiając na dalszym planie egzekucję podatków komunalnych i sporządzając niejednokrotnie protokoły o niemożności wyegzekwowania podatków komunalnych po zainkasowaniu od tegoż samego płatnika podatków państwowych“.

3. „Urząd Skarbowy egzekwuje przedewszystkiem należności skarbowe, a względem danin samorządowych ogranicza się do doręczenia upomnień, w ten sposób wnioski nie załatwione są od 4 września 1932 r.“.

4. „Przekazanie egzekucji władzom skarbowym spowodowało, że Wydział Powiatowy nie może ułożyć chociaż w przybliżeniu planu finansowego, gdyż wszelkie przewidywania wpływów zawodzą. Płatnicy są demoralizowani przez prawie, że masowe sporządzanie protokołów nieściągalności na daniny komunalne“.

5. „Przy egzekucji danin komunalnych Urząd Skarbowy ogranicza się w zasadzie do doręczenia upomnienia płatnikom, którzy zgłaszając się do Kasy Skarbowej dla wpłacenia podatków, załatwiani są jedynie przez pobranie od nich kosztów upomnienia z tem, że podatek winni wpłacić odnośnemu urzędowi samorządowemu. Są wypadki dość częste, że Urząd Skarbowy wyznacza kilkadziesiąt licytacji w jednym dniu w różnych wsiach, oddalonych o 10 km. gdzie sekwestriator fizycznie jest niezdolny do przeprowadzenia licytacji i najczęściej nie przybywa na wyznaczony termin“.

Podobne uwagi nadsyłają wydziały powiatowe z województw południowych. Jeden z wydziałów powiatowych pisze:

„Prowadzenie egzekucji we własnym zarządzie dałoby bez porównania lepsze wyniki, gdyż władze skarbowe egzekwując od płatnika równocześnie kilka rodzajów podatków, pokrywają w pierwszym rzędzie podatki państwowe. Skarbowy organ egzekucyjny, mający zgóry określoną ilość egzekucji dziennie do przeprowadzenia, wykonuje swoją pracę powierzchownie, przedkładając niejednokrotnie większą ilość relacji o nieściągalności podatków od płatników nawet b. za-możnych“.

Inne wydziały z tych terenów tak oceniają sprawę egzekucji:

1. „Wnioski egzekucyjne oddane Urzędowi Skarbowemu jeszcze w roku 1932 do dnia 1.XI.1933 nie zostały jeszcze przesłane w całości poszczególnym płatnikom“.

2. „Z przesłanych do egzekucji wniosków Urząd Skarbowy załatwił do dnia 11.XII.1933 około 1/3 wniosków (z drobnymi kwotami) w łącznej sumie, 7.000 złotych, a 2/3 wniosków egzekucyjnych z poważnymi kwotami zalega.“

Urząd Skarbowy ściągają najpierw państwowe podatki — zaś egzekucja danin samorządowych pozostaje na dalszym planie. Obecnie Urząd Skarbowy oprócz egzekwowanych państwowych podatków ma wniosków ponad 30.000 zł. z Kasy Chorych, P. Z. U. W., Gmin, Wydziału Powiatowego i innych przy 10 egzekutorach, skutkiem czego egzekucja musi utykać“.

3. „Z ogólnej liczby przesłanych władzom skarbowym wniosków egzekwowanych na kwotę 49.551 zł. 96 gr. wpłynęła do dnia 1.XII.1933 kwota 5.695 zł. 52 gr. t. j. zaledwie 13,5%, co daje przypuszczenie, że władze skarbowe w pierwszym rzędzie przeprowadzają egzekucję danin państwowych, a następnie dopiero związków komunalnych, oraz że władze skarbowe przez przejęcie egzekucji od wszelkich instytucji są przeciążone pracą, której wynik, odbija się ujemnie na związkach komunalnych“.

4. „Przed przejęciem egzekucji należytości samorządowych przez władze skarbowe, T. Wydział Powiatowy ściągając danin samorządowych przez własnych egzekutorów na kwotę 12.000 zł. do 15.000 zł. miesięcznie, obecnie otrzymuje z tego tytułu z urzędu Skarbowego około 1.500 miesięcznie“.

Głosy z województw zachodnich również idą po tej samej linii:

1. „O ile chodzi o sprecyzowanie moich uwag co do wyników oraz skutków przejęcia akcji egzekucyjnej danin samorządowych przez władze skarbowe, to stwierdzić muszę, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, iż wyniki przeprowadzonych dotychczas egzekucji przez państwowe organa egzekucyjne wydały dla tut. Związku Samorządowego niezbyt korzystne rezultaty. Objawem tego jest wielka ilość protokołów bezowocnej egzekucji. Inaczej przedstawia się sprawa poboru danin komunalnych, wykonywana przez własnych egzekutorów samorządu powiatowego, którzy znając gruntownie teren i stan płatników, byli w możności przeprowadzić bardziej racjonalny pobór zaległości, a w szczególności nie miało miejsca zbyt pochopne sporządzanie protokołów bezowocnej egzekucji, lecz raczej egzekwowanie ratalne“.

2. „W stosunku do wniosków załatwionych z wynikiem pozytywnym sporządzono niewspółmierną ilość protokołów bezowocnych. Do tej pory przedłożył Urząd Skarbowy protokołów bezowocnych c/a 1.500 na ogólną kwotę 150.000 zł. Stwierdzono, że sekwestratorzy w pierwszym rzędzie każą płatnikom zapłacić koszty egzekucyjne, a na należność sporządzano protokoły bezowocne. Przedtem kiedy podatki realne, jak gruntowy i t. d. ściągali organa gminne na terenie gmin wiejskich, były wypadki egzek. bezowocnej prawie nieznanne, albo bardzo rzadkie, a zaległości były wyrównywane.“

Gdy w roku 1932 przejął Urząd Skarbowy akta spraw, będących już w egzekucji, a w których to wypadkach egzekutor powiatowy otrzymywał od płatników miesięcznie dobrowolne wpłaty (po 15, 20 zł. i różnie) to egzekutorzy skarbowi od razu sporządzili protokoły bezowocne“.

Wyżej przytoczone uwagi stanowią zaledwie ułamek ich całości, nie mniej jednak wysuwają poważne zastrzeżenia, dotyczące egzekucji danin samorządu powiatowego przez władze skarbowe.

Zaznaczyć należy, że głosy „z dołu“ pokrywają się prawie w 100%. Używam tutaj określenia „prawie w 100%“, gdyż wśród danych zebranych ze 150 powiatów, jeden zadowolony jest z przejęcia egzekucji; stwierdza on, że „z wyniku egzekucji dokonanej przez władze skarbowe, powiat . . . . . jest zadowolony. Zauważa się jednak, że mniej wydane są wyniki, jeżeli chodzi o większą własność rolną“.

Tak mniej więcej przedstawiała się do dnia 1 grudnia 1933 r. egzekucja administracyjna na terenie 150 powiatowych związków samorządowych. Czy stan ten uległ poprawie, trudno jest bez danych cyfrowych o tem sądzić. Fakt jednak, iż do dnia 1 grudnia 1933 r. niezadowolonych a skierowanych przed tym terminem do egzekucji, pozostało przeszło milion sto tysięcy wniosków, obejmujących ponad 24 milionów złotych i że po 1 grudnia napływać musiały nowe wnioski na nieuiszczone daniny (w listopadzie przypada płatność II raty danin obciążających grunty) pozwala przypuszczać, iż stan ten nie tylko nie ulega poprawie, lecz nawet przeciwnie ilość spraw niezadowolonych ciągle wzrasta.

W świetle wyżej przytoczonych cyfr i uwag oraz zastrzeżeń wypowiedzianych przez centralne organizacje samorządowe (Związek Powiatów R. P., Związek Miast Polskich i Związek Gmin Wiejskich) przy sposobności uchwalania ustawy z dnia 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe (opinje drukowane w tyg. „Samorząd“ z roku 1932, Nr. 10 i 23) w całej rozciągłości słuszne jest żądanie samorządów, aby przywrócić im prawo egzekwowania ich danin we własnym zakresie działania.

F. Grela.

Projekt ustawy o opiece nad psychicznie chorymi

Opieka społeczna nad psychicznie choremi osobami jest na poszczególnych terenach Rzeczypospolitej bardzo nierównomiernie rozwinięta. Wpływa na to niewątpliwie obowiązujące dotychczas w tej mierze ustawodawstwo, które sprawę tę na ziemiach b. zaborów inaczej reguluje. Sprawa opieki nad psychicznie chorymi przedstawia się najlepiej na terenie b. zaboru pruskiego, gdzie istnieje dostateczna sieć zakładów psychiatrycznych i gdzie sprawa utrzymywania tych zakładów oraz kosztów opieki nad psychicznie chorymi nie napotyka na większe trudności. Bardzo poważne braki i niedomagania w tej dziedzinie wykazuje b. zabór rosyjski i austriacki.

Niedostatecznie rozwinięta sieć zakładów psychiatrycznych na tych terenach, konieczność zapewnienia osobom psychicznie chorym odpowiedniej opieki prawnej, wreszcie dążenie do obniżenia kosztów opieki przez stosowanie opieki otwartej nad osobami, których stan zdrowia nie wymaga stałej i kosztownej opieki zakładowej, oraz cały szereg innych czynników spowodował przyspieszenie prac nad ustawą o opiece nad osobami psychicznie choremi, któraby pewne zagadnienia tej opieki na całym terenie Rzeczypospolitej jednolicie regulowała. Trwające od szeregu lat prace w tej materji doprowadziły wreszcie do opracowania projektu ustawy, który stanowi obecnie przedmiot obrad Państwowej Rady Zdrowia i jej odpowiednich sekcji. Odpowiednie postanowienia projektu ustawy, dotyczące związków samorządowych, postaram się omówić przynajmniej w ogólnych zarysach.

W projekcie nie podano definicji chorób psychicznych, określono tylko, że za psychicznie chorych uważa się także osoby psychicznie zwyrodniałe, upośledzone i niedorozwinięte. Opieka nad osobami psychicznie choremi ma być wykonywana w zakładach i klinikach psychiatrycznych, w kolonjach rolniczych i w zorganizowanym systemie opiek rodzinnych, w oddziałach psychiatrycznych szpitali ogólnych oraz w stacjach zwadycznych, wreszcie we własnej rodzinie chorego lub u jego krewnych bądź w domu osób trzecich.

Zakłady psychiatryczne są przeznaczone wyłącznie dla osób psychicznie chorych, potrzebujących stałego pomieszczenia w celu leczenia i pielęgnowania lub obserwacji i porady lekarskiej. Mogą one przyjmować bądź wszelkiego rodzaju psychicznie chorych, bądź też tylko chorych pewnego rodzaju np. epileptyków, alkoholików, narkomanów, dzieci upośledzone psychicznie i t. d. Zakłady psychiatryczne dzielą się na szpitale publiczne, szpitale bez prawa publiczności i lecznicze. Prawo publiczności nadaje i odbiera Minister Opieki Społecznej po wysłuchaniu opinji Rady Psychiatrycznej. Mianowanie dyrektora publicznego zakładu psychiatrycznego podlega zatwierdzeniu Ministra Opieki Społecznej, o ile władzą mianującą nie jest władza państwowa.

Urządzeniami pomocniczymi zakładu psychiatrycznego, bądź też samoistnymi instytucjami są kolonie rolnicze dla psychicznie chorych spokojnych oraz system opiek rodzinnych dla psychicznie

chorych. Urządzenia powyższe pozostają pod stałym nadzorem lekarskim. Bliższe przepisy dla tych urzędzeń oraz dla oddziałów dla psychicznie chorych w szpitalach ogólnych i dla osobnych stacyj zwadycznych wyda Minister Opieki Społecznej.

Budowa i utrzymywanie zakładów psychiatrycznych należy do obowiązków wojewódzkich związków samorządowych. W zasadzie każdy wojewódzki związek samorządowy winien posiadać co najmniej jeden szpital psychiatryczny. Wykonanie tego obowiązku może być odroczone przez Ministra Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Skarbu, o ile dany wojewódzki związek samorządowy wykaze, że spełnienie tego obowiązku przekracza jego zdolność finansową. Celem budowy i utrzymywania zakładów psychiatrycznych wojewódzkie związki samorządowe mogą się łączyć w związki międzykomunalne, mogą również zawierać umowy z instytucjami, posiadającymi publiczne szpitale psychiatryczne, o korzystanie z tych szpitali lub urzędzeń pomocniczych.

Ponieważ nie posiadamy jeszcze zorganizowanego samorządu wojewódzkiego na terenie b. zaboru rosyjskiego i austriackiego, projekt ustawy przewiduje, że „do czasu utworzenia wojewódzkich związków komunalnych zadania tych związków, określone niniejszym artykułem, mogą podejmować związki międzykomunalne powiatów i miast wydzielonych z powiatu. Miasta wydzielone i powiatowe związki samorządowe, które same lub w postaci związków międzykomunalnych utrzymywać będą własne szpitale lub urządzenia dla osób chorych psychicznie, mogą być zwolnione w całości lub w części od świadczeń z tytułu opieki nad psychicznie chorymi na rzecz związków wojewódzkich, w miarę zawartego z temi związkami układu. Jeżeli układ nie dojdzie do skutku, decyduje Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych“.

Koszty leczenia ponoszą chorzy lub osoby bądź instytucje prawnie do tego obowiązane. Do opłat za leczenie mają zastosowanie przepisy o kosztach leczenia w szpitalach.

Naczelnym nadzór w zakresie opieki nad psychicznie chorymi na obszarze Rzeczypospolitej sprawuje Minister Opieki Społecznej, którego organem fachowym w tych sprawach jest główny inspektor psychiatryczny, a w obrębie województwa nadzór ten sprawuje wojewoda przy pomocy inspektora psychiatrycznego, jako organu fachowego. Zarówno głównym, jak i wojewódzkim inspektorem psychiatrycznym może być tylko lekarz psychiatra. Przy Ministerstwie Opieki Społecznej tworzy się Kolegium Sądowo - Psychiatryczne, złożone z 4 członków i tyluż zastępców. Dwóch członków i ich zastępców powołuje Minister Sprawiedliwości na wniosek Kolegium Administracyjnego Sądu Najwyższego z pośród sędziów tego Sądu, a dwóch członków i ich zastępców powołuje Minister Opieki Społecznej z pośród lekarzy - psychiatrów. Przewodniczy jeden z sędziów, wybrany przez Kolegium ze

swego grona. Kolegium to jest właściwe w rozstrzygnięciu spraw z zakresu opieki prawnej nad psychicznie chorymi, umieszczonymi w zakładach, w sprawach zwolnienia z zakładu i w szeregu innych spraw, przewidzianych w ustawie.

Ustawa przewiduje utworzenie przy Ministrze Opieki Społecznej Rady Psychjatrycznej. W skład Rady wchodzi główny inspektor psychjatryczny jako przewodniczący oraz psychjatrzy, powołani na członków i zastępców członków do Kolegium Sądowo - Psychjatrycznego. Ponadto ustawa reguluje sprawy opieki prawnej nad psychicznie chorymi, umieszczonymi w zakładach, sprawę zwalniania z zakładów, sprawy opieki nad osobami psychicznie choremi, pielęgnowanymi we własnej rodzinie lub u osób trzecich, sprawy obserwacji psychjatrycznej osób, podejrzanych o choroby psychiczne i sprawy psychicznie chorych przestępców. Ustawa ma obowiązywać na całym terenie Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Ustawa ta jest ustawą ramową i to jest jej dodatnią stroną; wymaga, by cały szereg spraw, których uregulowanie odsyła do rozporządzeń wykonawczych, w odpowiednim czasie unormowano. Najślabszą stroną tej ustawy są przepisy o budowie i utrzymaniu zakładów psychjatrycznych oraz o ponoszeniu kosztów leczenia. Według przepisów projektu budowa i utrzymywanie zakładów należy do wojewódzkich związków samorządowych. Przepis ten nie dotyczy wojewódzkich związków samorządowych na terenie b. zaboru pruskiego, gdyż te obowiązek ten wypełniają. Na innych terenach samorządu wojewódzkiego nie posiadamy i jeszcze upłynie sporo czasu, zanim zostanie on zorganizowany. Jednakże od zorganizowania sieci zakładów specjalnych dla psychicznie chorych zależy również zrealizowanie opieki otwartej nad psychicznie chorymi w poszczególnych województwach, gdyż system opiek rodzinnych i kolonij rolniczych może być ze względu na fachową opiekę lekarską zorganizowany tylko w pobliżu zakładów i w oparciu o nie. Więc albo będzie trzeba ograniczyć się do organizowania opieki otwartej tylko w promieniu istniejących i funkcjonujących obecnie publicznych zakładów psychjatrycznych albo też przystąpić do budowy zakładów w tych województwach, które dotychczas ich nie posiadają.

Powstaje pytanie, kto przystąpi do budowy i utrzymywania zakładów psychjatrycznych w zastępstwie nieistniejącego samorządu wojewódzkiego. Projektodawcy zapewne nie ludzą się, że zadań tych zechcą podjąć się dobrowolnie powiatowe związki samorządowe i miasta wydzielone, uginające się obecnie pod nadmiernym ciężarem ustawowych obowiązków przy równoczesnym katastrofalnym stanie swych finansów. Jeżeli mocniejsze finansowo Państwo zostaje zwolnione od wszelkich ciężarów w tym zakresie, jeśli nie będzie ponosiło choćby połowy kosztów budowy tych zakładów, jeśli nie będzie ponosiło chociażby kosztów leczenia psychicznie chorych osób, nie posiadających w żadnej gminie na terenie Rzeczypospolitej stałego miejsca zamieszkania, to czyż wydołają się ciężarom powiaty i miasta wydzielone? O ile mi są znane poprzednie projekty w tej materji, to przewi-

dywały one udział Państwa w 50% kosztów budowy zakładów psychjatrycznych.

Według projektu ustawy powiaty i miasta wydzielone teoretycznie nie mają obowiązku podejmowania się zadania budowy i utrzymywania zakładów psychjatrycznych, praktyka jednak wykazywała dotąd co innego. Z pomocą jednak w danym wypadku przychodzi im przepis w projekcie ustawy, który zwalnia wojewódzki związek samorządowy od tego obowiązku, o ile on wykaże, że wypełnienie tego obowiązku przekracza jego zdolność finansową. W sytuacji tej znajdują się obecnie wszystkie powiaty i miasta wydzielone, które niestety, aż nadto wykazują prawie na każdym polu swoją niezdolność finansową. Przepis o łączeniu się w związki międzykomunalne stanie się martwym przepisem, o ile Państwo nie zostanie pociągnięte do udziału w kosztach budowy i w kosztach leczenia. W opiece nad psychicznie chorymi Państwo jest niemniej zainteresowane od samorządów ze względu na bezpieczeństwo publiczne i ze względu na bezpieczeństwo pożarowe. Zdarzają się częste wypadki pozbawiania życia przez umysłowo - chorych swoich najbliższych, zdarzają się wypadki pożarów całych osiedli, wzniesione przez tychże chorych. A chyba P. Z. U. W. do tych świadczeń — jako zainteresowanego w zmniejszeniu pożarów pociągnąć nie można i nie wypada! Przepisy zatem w zakresie ponoszenia kosztów budowy zakładów psychjatrycznych winny być w projekcie zmienione w sensie pociągnięcia Państwa do udziału w tych kosztach, zwłaszcza, że Skarb Państwa pobiera na terenie b. zaboru rosyjskiego i austriackiego część dochodów, przypadających na rzecz nieistniejącego samorządu wojewódzkiego.

Na terenie b. zaboru rosyjskiego i austriackiego samorząd powiatowy otrzymuje pewną część dochodów, przeznaczonych dla przyszłego samorządu wojewódzkiego, a wyrażającą się w sumie do 3 milionów złotych rocznie. Z tego tytułu ciąży na samorządzie powiatowym szereg obowiązków ustawowych, które wykonywa w zastępstwie samorządu wojew., jak np. budowa i utrzymywanie dróg wojewódzkich, regulacja rzek, opieka społeczna zakładowa, częściowe koszty leczenia za ubogich chorych, nie mających w żadnej gminie stałego miejsca pobytu i t. d. Lecz suma ca 3 miliony złotych nie wystarcza nawet na pokrycie 1/4 części kosztów konserwacji bitych dróg wojewódzkich, licząc minimalnie po 1.200 zł. na 1 km., nie licząc wcale kosztów budowy nowych odcinków dróg i kosztów utrzymania około 4.000 km. gruntowych dróg wojew. Widzimy więc, że z sumy 3 milionów nie da się nic uszczknąć na budowę zakładów psychjatrycznych i że suma ta nie wystarcza na wypełnienie już obecnie ciężących na samorządzie obowiązków.

Najślabszą jednak stroną projektu ustawy jest przepis, opierający całą egzystencję zakładów na obecnych przepisach ustawowych o kosztach leczenia i kosztach opieki społecznej. Wiemy wszyscy dobrze, że przepisy te nie wytrzymały i mimo umorzenia olbrzymich zaległości z tego tytułu nie wytrzymują próby życia. Wystarczy, by na terenie gminy znalazł się jeden psychicznie chory, potrzebujący opieki zakładowej, a wówczas albo cały budżet gminy zostaje wywrócony, albo gmina nie

zapłaci kosztów leczenia. Z tych też powodów psychicznie chory znajduje się często w stałej poniewierce, wywożony z jednego terenu gminy na teren obcej gminy, podrzucany innej gminie, jak sprzęt nieużyteczny, byleby tylko uniknąć kosztów leczenia. Znane są również wypadki trzymania w stajni i w chlewkach pod kluczem umysłowo chorych przez jego najbliższą rodzinę, która z racji posiadania 10-cio lub więcej morgowego gospodarstwa mogłaby być pociągnięta do ponoszenia kosztów leczenia.

Ponieważ leczenie psychicznie chorego wymaga dłuższego okresu czasu zwłaszcza, jeśli w chwili

objawów początku choroby nie zostaje od razu skierowany do lekarza - psychiatry, powstają zatem znaczne koszty, których ani jednostka ani gmina nie jest dzisiaj w stanie pokrywać. Dopóki więc sprawa kosztów leczenia psychicznie chorych nie zostanie uregulowana, dopóty nie może być mowy o należytem utrzymywaniu zakładów psychiatrycznych, opiekujących się egzystencją na wpływach z kosztów leczenia, dopóty również psychicznie chory nie znajdzie należytej opieki.

F. Branny.

System usprawnienia inkasa danin publicznych, zastosowany w pow. bocheńskim

Podając do wiadomości czytelników szczegółowe przedstawienie w ujęciu jednego powiatu tej tak ważnej i aktualnej dla wszystkich związków samorządowych sprawy, chętnie otwieramy łamy naszego piśma dla dyskusji i oświecenia poruszonego zagadnienia także od strony doświadczeń, poczynionych na innych terenach.

Redakcja.

Poza ogólnem przesileniem gospodarczem, ujemnie wpływającym na stan inkasa danin publicznych wogóle — system generalnego odroczenia terminów płatności zaległości podatkowych, oraz system bonifikat w stosunku do zaległych podatków, uiszczanych w okresie ich odroczenia, wprowadzone przez ustawę z 10.III.1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 291) i rozporządzenie wykonawcze z 15.III.1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 319) — dały w szczególności ujemne wyniki. Jak bowiem w praktyce okazało się, system ten był premją dla opieszłych płatników, „uderzał zaś w kieszeń“ płatników regularnie uiszczających te daniny. System ten zdemoralizował w wysokim stopniu uczciwych płatników — podsunął im bowiem wniosek, że niepotrzebnie śpieszyli się z uiszczeniem należności podatkowych. Należy jednak podkreślić, że stan ten został w dużej mierze złagodzony przez dalsze rozporządzenie wykonawcze z 25.XI.1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 731), które w § 10 m. in. postanawia, iż ulgi nie będą stosowane do zaległości powstałych wskutek złej woli płatnika. Ujemne jednak skutki tego systemu dały się dotkliwie we znaki przy inkasie danin publicznych na terenie powiatu bocheńskiego.

Trudnościom tym częściowo położono kres przez planową, żmudną i systematyczną pracę w terenie, zmierzającą w czterech kierunkach:

- 1) — uświadamianie samego płatnika o konieczności terminowego uiszczania danin publicznych,
- 2) — wywierania nacisku na zarządy gmin celem terminowego odsyłania już zainkasowanych danin,
- 3) — premjowania najwydatniejszej pracy stwierdzonej przy inkasie danin publicznych,
- 4) — stosowania ulg płatnikom faktycznie potrzebującym pomocy.

Program ten zrealizowano w sposób następujący: Wydrukowano i rozplakatowano po gminach kil-

ka tysięcy specjalnych obwieszczeń, w których poza podaniem terminów płatności poszczególnych danin publicznych — w ciepłych i jędrnych słowach zaapelowano do uczuć społecznych płatnika, jako obywatela, podkreślono jakie są następstwa niepłacenia danin w terminach — z punktu widzenia ogólnogospodarczego jak i ze ściśle skarbowego stanowiska. Następnie Przewodniczący Wydziału Powiatowego wraz z inspektorem samorządu gminnego z odpowiednio przygotowanym materiałem na specjalne w tym celu w kilkunastu punktach powiatu zwołanych zebraniach wójtów i pisarzy gminnych — ujęli tę piekącą sprawę w zwięzłych referatach, po wygłoszeniu których przedyskutowano różnorodne kwestje z tej dziedziny. Pierwszy tego rodzaju objazd powiatu — w tych jedynie sprawach zorganizowany — odbył się w lutym 1933 roku. Na poszczególnych punktach zbórnych nie obeszło się bez surowego skarcenia tych zarządów gmin, które wykazały poważne w tej dziedzinie niedociągnięcia. Na konferencjach tych wyjaśniono zgromadzonym, że z końcem 1933 roku zostaną ponownie zwołane konferencje celem stwierdzenia i porównania w poszczególnych gminach postępów inkasa za czas od ostatniej konferencji. Objazd ten faktycznie odbył się w listopadzie 1933 roku, podczas którego poinformowano delegatów gmin o tem, że z wiosną 1934 r. urzędowe zostaną dalsze konferencje, podczas których poza ogólnymi sprawozdaniami gmin — poddane zostaną kontroli księgi rachunkowo - kasowe i księgi podatkowe biercze wszystkich gmin powiatu.

Objazd zapowiedziany faktycznie odbył się w dniach od 5 do 21 kwietnia 1934 r. Na konferencjach wyżej opisanych zebrano obszerny materiał doświadczalny w formie bądź to danych statystycznych, ilustrujących przypis, inkaso i wysyłkę danin publicznych — bądź też w formie praktycznych uwag, które wyłoniły się bądź to w czasie dyskusji, bądź też w czasie kontroli odnośnych ksiąg gminnych. Materiał ten odpowiednio wykorzystano do interwencji u władz skarbowych, Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, do usprawnienia referatu podatkowego Wydziału Powiatowego i do zarządzeń polustracyjnych, wydanych na podstawie wyników kontroli poszczególnym zarządom gmin.

Niezależnie od powyższego dane statystyczne służą przewodniczącemu i inspektorowi samorządu gminnego jako materiał informacyjny o każdej gminie z osobna. Tym zaś funkcjonariuszom i członkom zarządów gminnych, którzy specjalnie się wyróżnili przy wspomnianym inkasie — wypłacono z funduszu Wydziału Powiatowego odpowiednie remunerationy pieniężne. Metoda premjowania wytworzyła zdrową rywalizację w pracy między zainteresowanymi pracownikami samorządowymi. Wynikiem tej rywalizacji było znaczne polepszenie się stanu inkasowania danin. Co się zaś tyczy zgóry zapowiedzianej kontroli ksiąg rachunkowych i podatkowych — należy podkreślić jeszcze i to, że poszczególne zarządy gmin w okresie ostatnich zwłaszcza miesięcy to jest od listopada 1933 roku do kwietnia 1934 roku — bardzo intensywnie przystąpiły do ściągania należności podatkowych a w szczególności doprowadziły do kas publicznych wszystkie zainkasowane z danin publicznych fundusze.

Dla przykładu należy tu podać kilka cyfr ilustrujących stan inkasowania specjalnych opłat drogowych za rok 1933/34. Mianowicie preliminowano z tego tytułu w budżecie Wydziału Powiatowego na ten rok 203.116 zł., faktycznie zaś wykonano ten kredyt w sumie 270.262 zł. — czyli z nadwyżką 67.146 zł.

Celem przyjsia z pomocą biednym płatnikom — w pierwszym rzędzie tym, których nawiedziło nieszczęście jak choroba, śmierć w rodzinie, czy też klęski elementarne, a z reguły należącym do dobrych płatników, odnośnie do specjalnych opłat drogowych zezwolono część a nawet niejednokrotnie i całość zaległości odrobić przy konserwacji i budowie dróg publicznych. System „odróbek“ opierał się początkowo na bloczkach, wydawanych za pośrednictwem dróżników za wykonane prace. Bloczkami temi płatnicy regulowali w gminach swe należności, wynikające z opłat drogowych. W praktyce jednak „system bloczkowy“ okazał się wadliwy, nieuczciwi bowiem dróżnicy, czy nawet wójtowie — mogli nadużywać swych uprawnień ze szkodą Wydziału Powiatowego. Z tych więc względów bloczki wycofano z obiegu i wprowadzono po ostatnim objeździe powiatu system odróbek na listy płac, który w zastosowaniu przedstawia się następująco: zarządy gmin sporządzają w dwóch egzemplarzach wykazy tych płatników opłat drogowych, którym w myśl specjalnego zarządzenia okólnego Wydziału Powiatowego przysługuje prawo do odrobku. Stosownie do tego okólnika — poza wyżej wspomnianymi biedakami, uprawnionymi do tych odróbek — są ci płatnicy opłat drogowych, którzy posiadając zaległość tylko za 1933 rok na poczet należności uiścili pierwszą półroczną

ratę, oraz ci płatnicy, którzy, posiadając zaległości za 1932 i lata ubiegłe na poczet należności tych uiścili cały przypis za rok 1933 wraz z procentami zwłoki po 1933 rok włącznie. Jeden egzemplarz tych wykazów wręczają zarządy gmin dróżnikowi, drugi zaś egzemplarz — przechowują w urzędzie gminnym dla kontroli. Równocześnie zarządy gmin zawiadamiają wykazanych płatników, aby zgłosili się do robót przez dróżnika wyznaczonych. Dróżnik po zgłoszeniu się płatnika do robót, wciąga go do ewidencji, na podstawie której sporządza dla Powiatowego Zarządu drogowego tygodniowe raporty. W raportach uwidacznia dróżnik tylko tych płatników, którzy w całości odrobili wykazane do odrobku kwoty zaległości, tych zaś płatników, którzy odrobili tylko część wykazanej sumy umieszcza dróżnik dopiero w następnych raportach — po wykonaniu robót na łączną sumę. Po sprawdzeniu tych raportów przez techników drogowych — Powiatowy Zarząd drogowy sporządza w dwóch egzemplarzach miesięczne listy płac, które następnie przesyła zainteresowanym gminom. Zarząd gminny na podstawie tych list kontuje odrobioną sumę w księdze bierzej opłat drogowych, wzywa strony do podpisania listy, wystawia stronom pokwitowania, zaopatruje jeden egzemplarz tej listy w klauzulę „odkontowano w księdze bierzej“, następnie zwraca listę Wydziałowi Powiatowemu. Drugi egzemplarz tej listy dołącza Zarząd gminny do asygnaty przychodowej, na podstawie której wciąga sumę w liście wykazaną na przychód dziennikarzędzownej (obroty bezgotówkowe i sumy przechodnie). Wydział Powiatowy po sprawdzeniu nadesłanej listy — przesyła gminie pokwitowanie na sumę w liście wyszczególnioną; pokwitowanie to gmina dołącza do asygnaty rozchodowej, na podstawie której księguje tę kwotę na rozchód dziennikarzędzownej (obroty bezgotówkowe i sumy przechodnie). Szczegółową instrukcję, której szkic wyżej nakreślono, otrzymali: Przewodniczący Wydziału Powiatowego, sekretarz, inspektor samorządu gminnego, rachmistrz, kierownik powiatowego zarządu drogowego, technicy drogowi, powiatowi dróżnicy, oraz wszystkie zarządy gmin w powiecie.

Tego rodzaju sposób likwidacji zaległości opłat drogowych okazał się na terenie powiatu bocheńskiego pożyteczny zarówno z punktu widzenia ogólnogospodarczego jak i z węższego, ściśle skarbowego stanowiska, ponieważ zamrożone a czasami i beznadziejne zaległości opłat drogowych weszły czynnie w orbitę produkcji, przyczyniając się do pomnożenia dochodu społecznego.

Piotr Drożdż,
inspektor samorządu gminnego.

Sprawy bieżące

ORDYNACJA PODATKOWA.

W Dz. Ustaw Nr. 39, pod poz. 346, ogłoszona została ustawa z dnia 15 marca 1934 r. zawierająca Ordynację Podatkową. Wejdzie ona w życie dnia 1 października r. b.

Ordynacja reguluje postępowanie w sprawach podatków państwowych: 1) gruntowego, 2) od nieruchomości w gminach miejskich oraz od niektórych budynków w gminach wiejskich, 3) od lokali, 4) od placów budowlanych, 5) od energii elektrycznej, 6) przemysłowego, 7) dochodowego, 8) nadzwyczaj-

nego od niektórych zajęć zawodowych, 9) wojskowego, pobieranego w postaci dodatku do podatku dochodowego i 10) od kapitałów i rent. Ordynację podatkową stosuje się również do tych dodatków państwowych i samorządowych, które są pobierane wraz z powyższymi podatkami. Min. Spr. Wewn. w porozumieniu z Ministrem Skarbu mogą rozciągnąć moc obowiązującą wszystkich lub niektórych przepisów Ordynacji także na wszystkie lub niektóre samoistne podatki na rzecz związków samorządowych.

Zwracając uwagę na tę ustawę, obejmującą 212 artykułów (z których wiele dzieli się jeszcze na paragrafy), przytoczymy tutaj tylko te jej przepisy, które bezpośrednio dotyczą związków samorządowych. W szczególności:

Art. 54. § 1. Zarządy gmin wiejskich obowiązane są do sporządzania i dostarczania właściwym władzom skarbowym na ich żądanie wykazów, obejmujących wszystkie osoby, które na terenie gminy:

- a) posiadają nieruchomości gruntowe,
- b) posiadają nieruchomości budynkowe, wynajmowane lub odstępowane sposobem darmym osobom trzecim, lub zajmowane w całości lub też częściowo przez właścicieli, z wyłączeniem budynków, wchodzących w skład gospodarstw rolnych,
- c) posiadają budynki o charakterze dochodowym lub zarobkowym, a nie związane z produkcją rolną, zarówno domy mieszkalne, jak i budowle, przeznaczone na pomieszczenie zakładów przemysłowych i handlowych,
- d) posiadają przedsiębiorstwa przemysłowe lub handlowe,
- e) wykonywują zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych.

§ 2. W wykazie nieruchomości gruntowych należy wskazać ich obszar i rodzaj użytkowania.

Art. 54. Zarządy gmin miejskich są obowiązane do sporządzania i dostarczania właściwym władzom skarbowym na ich żądanie wykazów nieruchomości budynkowych, położonych na terenie miast, z podaniem roku ich wybudowania, jeśli budowa została ukończona po dniu 31 grudnia 1921 r., oraz wykazów placów budowlanych, nadających się pod budowę, a nie zabudowanych lub niedostatecznie zabudowanych.

Art. 60. § 1. Wszystkie władze, urzędy i przedsiębiorstwa tak państwowe, jak i samorządowe, oraz ich organa wykonawcze . . . . . obowiązane są na pisemne żądanie władz skarbowych udzielać bezpłatnie wszelkich posiadanych przez nie danych i informacji, potrzebnych do wymiaru podatków.

§ 2. W razie rzeczywistej trudności w dostarczeniu wspomnianych danych i informacji, powinny wyżej wymienione instytucje, przedsiębiorstwa i osoby zezwalać organom władz skarbowych na przeglądanie wszelkiego rodzaju aktów, ksiąg, dokumentów i innych zapisków, jak również na sporządzanie z nich odpowiednich odpisów i wyciągów, potrzebnych do wymiaru podatków.

Art. 61. Urzędy państwowe i samorządowe . . . . . są obowiązane przysyłać właściwym izmom skarbowym wiadomości o zawarciu umów o dokonanie robót i dostaw, tudzież umów o dzierżawę prawa

poboru specjalnych opłat, a to najpóźniej w ciągu 7 dni po zawarciu umowy.

Art. 151 wkłada na gminy — obok organów władz skarbowych i poczty — obowiązek doręczania wszelkich pism władz skarbowych, zaś art. 155 reguluje sprawę doręczania pism adresatom, których miejsce zamieszkania lub pobytu nie jest znane lub którym pismo nie mogło być doręczone z innych powodów. Pismo takie składa się w zarządzie gminy miejsca opodatkowania adresata, zaś zarząd gminy niezwłocznie ogłasza o złożeniu pisma w sposób używany w danej miejscowości, z wezwaniem, że celem odebrania pisma adresat powinien przybyć do ogłaszającego urzędu. Doręczenie uważa się za uskutecznione, jeżeli od czasu ogłoszenia upłynęło 4 tygodnie. Jeżeli jednak adresat zgłosi się po upływie tego terminu celem odebrania pisma i udowodni, że bez swej winy nie mógł wcześniej zgłosić się po jego odbiór, należy mu pismo wydać i za datę doręczenia uważać dzień, w którym pismo zostało wydane.

Poza tem bezpośrednio interesują związki samorządowe, bo obejmują również dodatki samorządowe do podatków państwowych, przepisy art. 105 — 107, traktujące o przedawnieniu prawa do wymiaru podatku (w zasadzie 5-letni okres przedawnienia), jak również przepisy art. 133 — 140, regulujące kwestję odpowiedzialności za podatek. Z pośród tych ostatnich przepisów specjalnie dla gmin, interesującym będzie przepis art. 136 w związku ze 137, wkłada on bowiem na nabywcę obowiązek uiszczenia podatku gruntowego i od nieruchomości za czas przed nabyciem gruntu względnie nieruchomości.

REGULAMIN WYBORCZY DO RAD MIEJSKICH — WYJAŚNIENIE.

Na zapytanie pp. wojewodów w sprawie wykonania niektórych postanowień regulaminu wyborczego do rad miejskich Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 5 maja 1934 r. wyjaśniło co następuje:

1) Ponieważ w myśl § 17 ust. (1) lista kandydatów winna być podpisana przez wyborców, wpisanych do spisu wyborców, w myśl zaś § 13 ust. (1) wyborcy mogą dowiedzieć się o tem, kto jest wpisany do spisów dopiero w chwili wyłożenia tych spisów do przejrzania, — przeto najwcześniejszym terminem, od którego wyborcy mogą zgłaszać listy kandydatów do głównej komisji wyborczej jest dzień 16 lub 26, licząc od dnia zarządzenia wyborów, t. j. dzień 13 maja 1934 r. o ile dniem głosowania jest dzień 27 maja 1934 r.

2) O ile chodzi o postanowienia regulaminu, zawarte w § 8 ust. (3), a dotyczące niedopuszczalności łączenia kandydatury na radnego z godnością przewodniczącego lub członka komisji wyborczej wzgl. ich zastępców, należy go interpretować w ten sposób, iż przewodniczący lub członek komisji wyborczej wzgl. ich zastępcy, w razie wystawienia ich kandydatury na radnego oraz przyjęcia tej kandydatury, winni być zwolnieni przez władzę, która ich powołała, z czynności w komisji wyborczej, gdyż stosowanie w tym przypadku przymusu sprawowania czynności w komisji pozbawiałoby tę osobę prawa wybieralności.

REGULAMIN WYBORCZY DO RAD MIEJSKICH. —
WYJAŚNIENIE.

Na skutek zapytania jednego z pp. wojewodów Min. Spr. Wewn. pismem z dn. 20.4.34 r. SS. 2218/30/33 wyjaśniło co następuje: W razie wyboru radnych bez głosowania (§ 20 rozp. Ministra Spr. Wewn. z dn. 30.3.34 r. Dz. Ust. Nr. 29, poz. 259, w sprawie regulaminu wyborczego do rad miejskich) główna komisja wyborcza winna ogłosić publicznie dane, wymienione w ust. (3) § 20 najpóźniej dnia 31 lub 41 od dnia zarządzenia wyborów, natomiast ogłoszenie, wymienione w § 21, przewidziane jest jedynie dla tych wypadków, gdy ma być przeprowadzone głosowanie

Najpraktyczniej byłoby, by główna komisja wyborcza dokonała ogłoszenia, przewidzianego w ust. (3) § 20 w tym samym czasie, w jakim skutecznie ogłoszenie, przewidziane w § 21, — jednak nie jest to obowiązkowe.

ZMIANY W UBEZPIECZENIU PRACOWNIKÓW
UMYSŁOWYCH.

Ustawa z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 347) wprowadziła szereg zmian w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911) w brzmieniu, nadanem rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 231) i ustawą z dnia 22 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 229), z których zacytujemy ważniejsze:

Minister Opieki Społecznej może w drodze rozporządzenia, wydanego w porozumieniu z właściwymi ministrami i po zasięgnięciu opinii organizacyj gospodarczych i pracowniczych, rozszerzyć obowiązek ubezpieczenia również na inne, niewymienione dotychczas kategorie pracowników, których czynności uzasadniają zaliczenie ich do pracowników umysłowych, przyczem Minister Opieki Społecznej może ogłaszać szczegółowe listy pracowników umysłowych, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia oraz ustalać w stosunku do poszczególnych kategorii pracowników lub zawodów dokładne kryteria rozpoznawcze.

Ustawa z d. 15.III.1934 dopuszcza do ubezpieczenia dobrowolnego nauczycieli, nie zatrudniających sił pomocniczych, oraz pracowników umysłowych, przedsięwzięć rozrywkowych wędrownych, jeżeli obie te kategorie osób nie przekroczyły w chwili przystąpienia do ubezpieczenia czterdziestu pięciu lat życia.

Szczegółowe przepisy, dotyczące warunków ubezpieczenia tych osób, a w szczególności okresy wyczekiwania, zaliczania wynagrodzeń i miesięcy składowych, wyda Minister Opieki Społecznej w drodze rozporządzeń, będzie mógł on przytem rozszerzyć uprawnienia do przystąpienia z własnej woli do ubezpieczenia również na inne kategorie osób, wykonywujące czynności o charakterze pracy umysłowej.

Wymienione tendencje rozszerzenia obowiązku ubezpieczenia i dopuszczenia do dobrowolnego ubezpieczenia nowych kategorii pracowników umysłowych znajdują przeciwstawienie w przepisach ustawy, wyłączających z pod obowiązku ubezpieczenia z mocy samego prawa szereg wymienionych w usta-

wie kategorii pracowników, oraz w przepisach, dotyczących zwolnienia od ubezpieczenia na własne żądanie ubezpieczonego.

Zaznaczyć tutaj wypadnie, że w dalszym ciągu pracownicy związków samorządowych oraz ich przedsiębiorstw i zakładów, jako też pracownicy innych instytucyj publiczno - prawnych oraz przedsiębiorstw lub zakładów tych instytucyj, nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z tytułu wszelkich zatrudnień, skoro przysługuje im prawo do świadczeń nie mniejszych i na warunkach nie gorszych od ustawowych. Przepis ten stosuje się tylko pod tym warunkiem, jeżeli uprawnienia na mocy poszczególnych tytułów prawnych (statuty emerytalne) przysługują wszystkim pracownikom umysłowym, zatrudnionym dłużej niż rok.

Rada Ministrów w drodze rozporządzeń uchylać może wyłączenie od obowiązku ubezpieczenia pracowników poszczególnych związków samorządowych oraz ich przedsiębiorstw i zakładów. Rozporządzenia te określają zasady i sposób zabezpieczenia uprawnień, przysługujących na podstawie zatrudnienia, jakie uzasadniało zwolnienie od obowiązku ubezpieczenia. Rada Ministrów może również ustalić w tych przypadkach warunki, w jakich będzie mogło być zapewnione pracownikom korzystanie z dodatkowych uprawnień, na podstawie wyżej wymienionych zatrudnień.

Do kategorii osób, podlegających zwolnieniu od obowiązku ubezpieczenia na własne żądanie, ustawa zaliczyła m. inn. pochodzących z wyboru członków zarządów związków samorządowych oraz organów innych osób prawnych.

Na mocy art. 4 omawianej ustawy, podlegają likwidacji zaległe należności Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych od związków samorządowych, istniejących w dniu wejścia w życie ustawy, z tytułu ubezpieczenia emerytalnego pracowników tych związków, którzy, nie będąc zgłoszeni do ubezpieczenia po wejściu w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911), zostali później od obowiązku ubezpieczenia wyłączeni skutkiem objęcia ich uprawnieniami emerytalnymi własnych funduszy emerytalnych związków samorządowych. Zasady likwidacji określi Minister Opieki Społecznej.

Ustawa, zawierająca zmiany powyższe, weszła w życie z dniem 12 maja r. b., z wyjątkiem przepisów, dotyczących ustawowego zwolnienia od obowiązku ubezpieczenia w Z. U. P. U. m. in. pracowników związków samorządowych oraz ich przedsiębiorstw i zakładów, o ile przepisy te (art. 5 ust. 1 punkt 6 i art. 5 ust. 3 rozp. o ubezp. prac. umysł. z dn. 24 listopada 1927 r.) uzależniają wyłączenie od obowiązku ubezpieczenia i od objęcia pełnymi świadczeniami wszystkich pracowników i od zapewnienia tej kategorii pracowników pełnych świadczeń, a mianowicie na nie mniejszych i na warunkach nie gorszych od przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. Wymienione przepisy wchodzi w życie po upływie dwóch lat od daty ogłoszenia ustawy, t. j. w dniu 12 maja 1936 roku.

**CZY PRACOWNIK MIEJSKIEJ K. K. O. PODPADA POD
POSTANOWIENIA ART. 5 UST. (2) USTAWY
SAMORZĄDOWEJ.**

Min. Spr. Wewn. w piśmie z dn. 5.5.34 r. SS. 35/129/1 zajęło stanowisko, iż pracownik miejskiej K. K. O. podpada pod postanowienia, zawarte w ust. (2) art. 5 ustawy z dn. 23.3.33 r. (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294). Stanowisko takie uzasadnione jest tem, iż miejska K. K. O. jest zakładem danej gminy miejskiej i przeto funkcjonariusz miejskiej K. K. O. wybrany do rady miejskiej lub na członka zarządu miejskiego musi zrzec się swej posady, jeżeli przyjęcie wybór i jeżeli w ciągu siedmiu dni po wyborze złoży na ręce kierownika zarządu miejskiego oświadczenie o przyjęciu wyboru, a w razie wyboru na członka zarządu miejskiego — gdy władza wybór zatwierdzi.

**ROZMIESZCZENIE MASZYN BETONIARSKICH P. Z. U. W.
WYPOŻYCZONYCH SAMORZĄDOM.**

(Stan na dzień 31.12.1933 r. w/g województw).

Województwa	Rodzaj i ilość maszyn			Ilość samorządów użytkujących maszyny
	dachowczarki	puszczarki	formy do kręgów studziennych	
Centralne				
Białostockie	19	15	1	18
Kieleckie	23	1	1	14
Lubelskie	28	20	3	31
Łódzkie	6	4	2	7
Warszawskie	7	10	1	10
Razem	83	50	8	80
Wschodnie				
Nowogródzkie	13	12	3	13
Poleskie	14	7	3	13
Wileńskie	4	2	—	3
Wołyńskie	5	5	1	5
Razem	36	26	7	34
Południowe				
Krakowskie	29	11	3	27
Lwowskie	44	8	1	42
Stanisławowskie	3	3	—	5
Tarnopolskie	8	—	—	8
Razem	84	22	4	82
Ogółem	203	98	19	196

**TARYFA ZA PODWOZY W POWIECIE PRUŻAŃSKIM
(WOJ. POLESKIE).**

Wydział powiatowy uchwalił nową taryfę za podwozy, obowiązującą od dn. 1 kwietnia 1934 r.

Za przejazd w jedną stronę furmanką parokonną po gr. 30 od kilometra — w łącznej kwocie nie mniej niż 2 zł. Za przejazd w jedną stronę furmanką jednokonną po gr. 20 od kilometra — w łącznej kwocie nie mniej niż 1 zł. Opłaty za drogę powrotną przy zatrzymaniu się podwozy nie dłużej niż 4 godziny znizono o 70%.

**WZÓR MIEJSCOWYCH PRZEPISÓW O ZAOPATRYWANIU
LUDNOŚCI W WODĘ ORAZ O USUWANIU NIECZYSTOŚCI
I WÓD OPADOWYCH.**

Okólnikiem z dnia 28.IV r. b. Nr. 64 (Dz. Urz. M. S. Wewn. Nr. 12, poz. 120), Ministerstwo Spraw Wewn. ogłosiło nowy wzór przepisów miejscowych o zaopatrywaniu ludności w wodę i o usuwaniu nieczystości i wód opadowych w celu zalecenia posilko- wania się nim przy opracowywaniu przez władze samorządowe przepisów dla poszczególnych miejscowości.

W związku z tem nieaktualnym stał się wzór takich przepisów, rozesłany wojewodom przez b. Ministerstwo Robót Publicznych przy piśmie z dnia 26.XII.1931 r. Nr. XV — 3136/31.

O ile wyjazdy następują w nocy między godz. 20-ą a 6-ą opłata wynosi gr. 45 dla podwozy parokonnej, gr. 30 — dla jednokonnej za km.

**BUDŻETY GMINNE POWIATU PRUŻAŃSKIEGO
(WOJ. POLESKIE).**

Wydział powiatowy zatwierdził budżety gmin wiejskich, wyrażające się po stronie wydatków i dochodów w następujących wysokościach:

Nazwa gminy.	Zł.
Horodeczno	55.053
Malecz	63.427
Prużana	62.567
Rudniki	51.183
Siechniewicze	64.924
Sielec	56.690
Suchopol	51.389
Szereszów	44.502

**POMOC FUNDUSZU PRACY
DLA POWIATU POSTAWSKIEGO (WOJ. WILEŃSKIE).**

W związku z pomocą dla wileńszczyzny Fundusz Pracy przyznał powiatowemu związkowi samorządowemu w Postawach następujące kredyty:

1. Kredyt na utrzymanie w przeciągu 2-ech lat dwóch agronomów rejonowych z warunkiem, aby propagowali zbyt nawozów sztucznych i założyli kilka pól doświadczalnych.

2. Kilka wagonów nawozów sztucznych bezpłatnie celem wydania wybitniejszym gospodarstwom przykładowym.

3. Kredyt w wys. 3.000 zł. dla rybaków narozańskich na kupno niewodów.

4. Kredyty dla gmin na budowę śpichlerzy w wys. po 4.500 zł. na każdy.

Kredyty powyższe są oprocentowane w wys. 1½% rocznie i zwrotne w ciągu 10 lat.

5. Na akcję siewną przeznaczono 187.000 zł., co całkowicie pokryje zapotrzebowanie gmin.

6. Dla dożywiania ludności głodującej przeznaczono dwie kategorie pomocy: a) bez obowiązkowe- go odrobku i b) wyłącznie na odrobek. Na pomoc

pierwszej kategorii przyznano 180 tonn mąki, drugiej kategorii 550 tonn zboża. Pierwsza kategoria pomocy przeznaczona jest dla dziatwy szkolnej, osób niezdolnych do pracy (chorych, starych i t. p.) oraz matek (wdów obarczonych dziećmi).

Po zadośćuczynieniu potrzebom opieki społecznej pozostała część tej kategorii jest wydawana na odrobek z tem, że z każdego miesięcznego transportu zostawia się pewną rezerwę mąki na wypadki nagłe. Druga kategoria pomocy — mąka lub zboże — wydawana jest ludności poszkodowanej skut-

kiem klęski nieurodzaju i rzeczywiście potrzebującej, lecz zdolnej do pracy wyłącznie na odrobek. Plan tych robót wydział powiatowy ustali w porozumieniu z zarządem drogowym.

BUDŻET NA ROK 1934/35 WŁOCŁAWSKIEGO POWIATOWEGO ZWIĄZKU SAMORZĄDOWEGO (WOJ. WARSZ.).

Rada powiatowa sejmiku wrocławskiego uchwaliła budżet na r. 1934/35 w sumie zł. 553.942 jak niżej:

Wydatki

Dział	N A Z W A D Z I A Ł U	Zwyczajne	Nadzwyczajne	R a z e m	Procentowo
I	Zarząd ogólny	76.192	—	76.192	13,8
II	Majątek komunalny	200	—	200	—
III	Przedsiębiorstwa komunalne	—	—	—	—
IV	Splata długów	61 513	—	61 513	11,1
V	Drogi i place publiczne	166 930	30.000	196.930	35,5
Va	Pomiary i plany rozbudowy	—	—	—	—
VI	Oświaty	7.100	—	7.100	1,2
VII	Kultura i sztuka	1.125	—	1.125	0 2
VIII	Zdrowie publiczne	49 013	7.666	56.679	10,3
IX	Opieka społeczna	36.393	4.616	41.009	7,5
X	Popieranie rolnictwa	70.417	—	70.417	12,7
XI	Popieranie przemysłu i handlu	700	—	700	0,1
XII	Bezpieczeństwo publiczne	15.076	—	15.076	2,7
XIIa	Swiadczenia na rzecz in. zw. samorz.	13.892	—	13.892	2,5
XIII	Różne	13.109	—	13.109	2,4
	R a z e m	511.660	42.282	553.942	100% ₀

Dochody

Dział	N A Z W A D Z I A Ł U	Zwyczajne	Nadzwyczajne	R a z e m	Procentowo
Dochody zwyczajne					
I	Majątek komunalny	9.968	—	9.968	1,7
II	Przedsiębiorstwa komunalne	—	—	—	—
III	Subwencje i dotacje	2 400	—	2 400	0,4
IV	Zwroty	51.088	—	51.088	9,2
V	Oplaty administracyjne	1.000	—	1.000	0,2
VI	Oplaty za korzystanie z urzędzeń	20 487	—	20 487	3,6
VII	Dopłaty	39.133	—	39.133	7,5
VIII	Udziały w podatkach państwowych	30.000	—	30.000	5,4
IV	Dodatki do podatków państwowych	198.696	—	198.696	35,8
X	Podatki samoistne	171.167	—	171.167	30,8
XI	Różne	3	—	3	—
Dochody nadzwyczajne					
	Dopłaty	—	30.000	30.000	5,4
	R a z e m	523.942	30 000	553.942	100% ₀

W roku 1934/35 pomimo pogłębiającego się kryzysu gospodarczego powiatowy związek samorządowy zamierza nadal prowadzić wszystkie dotychczas-

owe agendy gospodarcze, społeczne i kulturalno-oświatowe, związane z potrzebami powiatu; mianowicie:

1. Związkowy szpital z oddziałem dla chorych zakaźnych w Włocławku.
2. Kolumnę dezynfekcyjną wraz z samochodem sanitarnym do przewożenia chorych do szpitala związkowego.
3. Ośrodki zdrowia i przychodnie przeciwjałdricze.
4. Powiatowy przytułek dla starców i kalek.
5. Powiatową szkołę rolniczą męską.
6. Zakłady doświadczalne rolnicze.
7. Zalesienie nieużytków (z funduszy pozostałych z lat ubiegłych).
8. Ambulatorja zwierzęce z 3 lekarzami weterynaryj i felczerem na powiecie.
9. Oświatę pozaszkolną i biblioteki wędrownie.
10. Instruktorat pożarniczy z własnym instruktorem.
11. Naprawę i budowę dróg.

Pozatem w budżecie przewidziane zostały różne sumy, jak subwencje na cele społeczne i kulturalno - oświatowe oraz na utrzymanie Okręgowego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, na przysposobienie rolnicze młodzieży wiejskiej i na prywatną szkołę rolniczą żeńską w Marysinie powiatu włocławskiego.

WYSOKOŚĆ OPŁAT ZA LECZENIE W SZPITALU POWIATOWYM W SOKÓLCE (WOJ. BIAŁOSTOCKIE).

Wydział powiatowy uchwalił na rok budżetowy 1934/35 następującą taksę za leczenie i utrzymanie chorych w szpitalu powiatowym:

- na oddziale wewnętrznym 4,50 zł.,
- „ „ chirurgicznym i położniczym 5,40 zł.,
- porady ambulatoryjne 1,— zł.,
- opatrunki ambulatoryjne od 0,50 zł. do 3,— zł.,
- jedno naświetlenie lampą kwarcową dla chorych przychodzących od 0,50 zł. do 1,— zł.

Dla chorych z poza okręgu szpitalnego dolicza się do powyższej taksy 15%.

ZDEKLASOWANIE NIEKTÓRYCH DRÓG POWIATOWYCH NA GMINNE W POWIECIE ŻYWIECKIM (WOJ. KRAKOWSKIE).

Ze względu na szczupłość funduszy przeznaczonych corocznie na konserwację dróg powiatowych oraz ze względu na to, że wiele dróg utrzymywanych przez powiat nie ma charakteru dróg powiatowych, Wydział powiatowy uchwalił zdeklasowanie 45.914 km. dróg powiatowych na gminne.

POPIERANIE ROLNICTWA W POWIECIE ŁOWICKIM (WOJ. WARSZAWSKIE).

Przy uchwalaniu budżetu powiatowego związku samorządowego na rok 1934/35 podwyższono dział wydatków na popieranie rolnictwa z 64.665,— zł. w r. 1933/34 na zł. 88.772,—, czyli o 24.734,— zł. Powyższe podniesienie wydatków zostało uskutecznione na podstawie uchwały rady powiatowej dążącej do realizacji „programu prac społeczno-gospodarczych powiatu łowickiego“ na r. 1934. W pro-

gramie tym chodzi o podniesienie rolnictwa łowickiego przede wszystkim przez wzmocnienie i rozszerzenie zawodowej oświaty rolniczej, zatem pośrednio do polepszenia sposobów gospodarowania i podwyższenia jakości produkcji.

Powiat łowicki liczy przeszło 200 większych wsi; przyjmując, że co drugi rok każda wieś wyśle jednego ucznia do szkoły rolniczej, po 10 latach w każdej wsi znajdzie się 4 — 5 wychowanków szkoły rolniczej. Aby program ten przeprowadzić, należy szkoły corocznie zapełnić 100 uczniami, na co szkoła jest zupełnie przygotowana.

Dla szkoły rolniczej żeńskiej przyjęto program o połowę skromniejszy. Z powyższem zagadnieniem łączy się sprawa stypendjów, gdyż w obecnych warunkach wydatkowanie rocznie 260,— zł. na kształcenie dziecka w szkole rolniczej jest ciężarem ponad siły dla zamożniejszego nawet rolnika. Wobec tego ustalono następujące opłaty: internat miesięcznie 8.— zł., stypendjum ze strony samorządu powiatowego 9 zł. oraz zapomogi z innych źródeł (gminy i t. p.) 6.— zł.

Niezależnie od problemu szkolnictwa powiatowego powiatowy związek samorządowy podjął intensywną pracę wśród starszego pokolenia przez: spółdzielczość oraz Okr. Tow. Org. i Kółek Rolniczych, któremu podwyższono subwencje do 20.566.— zł., czyli o 9.060,— zł.

Również w dziale oświaty podwyższono wydatki z 6.390,— zł. na zł. 11.160,—. Różnica stanowi dotację na cele oświaty pozaszkolnej, co związane jest z wprowadzeniem w życie nowej ustawy szkolnej i materialnem wsparciem działalności instruktora oświaty pozaszkolnej przy obwodowym inspektoracie szkolnym.

SPRAWOZDANIE POWIATOWEGO URZĘDU ROZJEMCZEGO W STOLPCACH (WOJ. NOWOGRÓDZKIE) ZA ROK 1933.

Powiatowy urząd rozjemczy rozpatrzył od dn. 15 listopada 1932 r. 613 spraw na sumę powództwa 368.105,20 zł. Na 451 orzeczeń zaskarżono do kassacji 14, czyli 3,2%.

Suma pobranych nadmiernie korzyści, zaliczona na spłatę kapitału wyniosła 8.067,— zł. w 21 sprawach. Wznowiono na podstawie nowej ustawy z dnia 28 marca 1933 — 51 spraw.

Wpływy z opłat wyniosły 5.996,15 zł., wydatki 551,48, w czem zł. 932,87 do centralnego Biura do Spraw Finansowo - Rolnych w Warszawie, jako 20% wpływów od 1.6.1933 r.

Przeciętny koszt rozpatrzenia jednej sprawy wyniósł 10,12 zł.

STAN LOKALI SZKÓŁ POWSZECHNYCH W POWIECIE WŁOCŁAWSKIM (WOJ. WARSZAWSKIE).

Na terenie powiatu czynnych jest 60 szkół powszechnych, w tej liczbie 13 jednoklasowych, 14 dwuklasowych, 7 trzyklasowych, 8 czteroklasowych, 1 pięcioklasowa, 2 sześcioklasowe i 15 siedmioklasowych; z tych 42 (wszystkie wyższego typu) mieszczą się w budynkach własnych i 18 w wynajętych. Razem uczęszcza do szkół 13.908 dzieci.

Wiadomości zagraniczne

MODYFIKACJE OSZCZĘDNOŚCIOWE USTAWODAWSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ WE FRANCJI.

(w) Finansowanie opieki społecznej we Francji jest podzielone między samorządy a państwo, jednakże trudności finansowe pierwszych spowodowały w latach ostatnich przerzucenie większości wydatków, związanych z opieką społeczną (do 90%), na państwo. Rezultatem tego był stały wzrost pozycji budżetu ogólnego, dotyczących udziału państwa w wydatkach na opiekę społeczną. Wzrost ten w budżecie na rok 1934 wyniósł dla rozmaitych form opieki społecznej kwoty następujące:

na darmową pomoc lekarską dla ubogich	16	miljonów fr.
„ zasiłki z tytułu karmienia niemowląt	14	„ „
„ zasiłki dla kobiet w położu	9	„ „
„ akcję zachęty dla licznych rodzin	12	„ „

Razem 51 milionów zł.

Całkowite wydatki państwa na poszczególne rodzaje opieki społecznej w tymże okresie budżetowym 1934 r. wyniosły:

na zasiłki z tytułu karmienia niemowląt	72	miljonów zł.
„ zasiłki dla kobiet w położu	39	„ „
„ premjowanie licznych rodzin	21	„ „
„ akcję zachęty dla licznych rodzin	312	„ „
„ opiekę nad starcami	400	„ „
„ darmową pomoc lekarską dla ubogich	35	„ „

Razem 879 milionów zł.

Powyżej wspomniany wzrost wydatków spowodowany został przede wszystkim przez liberalizm w dopuszczaniu do korzystania z opieki, które przy dotychczasowym systemie uzależnione było przede wszystkim od decyzji samodzielnych instytucji opieki społecznej w gminie (komisja administracyjna biura opieki społecznej). Jedynie w wypadkach spornych odwoływano się do komisji kantonowej, w której skład jednakże wchodził stosunkowo liczni przedstawiciele zainteresowanych gmin, względnie wyjątkowo do komisji centralnej przy ministerstwie spraw wewnętrznych.

Cały powyższy system stwarzał sytuację, że o dopuszczeniu do korzystania i rozmiarach świadczeń opieki społecznej decydowały czynniki gminne, które w minimalnym stopniu ponosiły odpowiedzialność za koszty realizacji opieki społecznej.

Celem ograniczenia tej dowolności państwo, idąc po linii polityki oszczędnościowej, wprowadziło w art. 55, 56, 57 ustawy skarbowej z 28.II.1934 r. modyfikację dotychczasowego systemu, która w schematycznym ujęciu przedstawia się, jak następuje:

O dopuszczeniu do korzystania z opieki społecznej (t. zw. wpisanie na listę opieki społecznej) decydują w wypadkach nagłych przede wszystkim mer a jako instancja odwoławcza prefekt. Decyzje powyższe winny być, jeżeli chodzi o bezpłatną pomoc lekarską dla ubogich w gminie, ratyfikowane ex post przez radę gminną resp. radę generalną departamentu.

Normalna procedura dopuszczenia do korzystania z opieki przedstawia się jak następuje:

Biuro opieki społecznej w gminie przekazuje złożone podania ze swą opinią jedynie do sekretarjatu komisji kantonowej. Decyzja co do dopuszczenia do korzystania z opieki

społecznej należy do tej właśnie komisji kantonowej, złożonej z miejscowego sędziego, jako przewodniczącego, urzędnika skarbowego wyznaczonego przez prefekta, przedstawiciela sąsiedniego kantonu, wybranego przez radę generalną departamentu, najstarszego mera w danym okręgu oraz mera zainteresowanej gminy. Komisja powyższa sporządza listę opieki społecznej i przekazuje ją do wykonania właściwym organom.

W terminie dwudziestodniowym decyzja może być zaskarżona do komisji apelacyjnej w stolicy departamentu złożonej z: prezesa sądu (przewodniczący), 3 członków rady generalnej, wybranych przez nią i 3 urzędników skarbowych wyznaczonych przez ministra finansów.

Od decyzji komisji apelacyjnej przysługuje odwołanie w terminie 2 miesięcy do komisji centralnej, istniejącej przy ministerstwie spraw wewnętrznych, uzupełnionej przez dodanie 4 przedstawicieli ministerstwa finansów.

Akcja odwoławcza może być wszczęta przez zainteresowanego, prefekta lub każdego z obywateli gminy, płacących podatki, a również przez ministra zdrowia publicznego (odwołanie do komisji centralnej).

Reasumując powyższe, wspomniana tu reforma sprowadza się do znacznego osłabienia wpływu samorządu niższych stopni (instytucje gminne) na przyznanie uprawnień do opieki społecznej przez przesunięcie decyzji do organów wyższych, oraz wzmocnienia kontroli prewencyjnej państwowej przez udział w komisjach decydujących przedstawicieli Skarbu oraz rozszerzenie możliwości odwoławczych czynników administracji państwowej.

Reforma, o ile wnosić z głosów prasy samorządowej (artykuł senatora Sari w Vie Communale Nr. 128/1934) spotkała się z nieprzychylnym przyjęciem ze strony samorządu gminnego, który uważa ją za krzywdzącą dla siebie i niewystarczającą z punktu widzenia ochrony interesów państwa.

ORGANIZACJA SŁUŻBY WETERYNARYJNEJ WE FRANCJI.

(w) Służba weterynaryjna we Francji nosi w zasadzie charakter samorządowy departamentalny. Kompetencje władz centralnych państwowych ograniczają się do nadawania ogólnego nastawienia i kontroli działalności. Służba weterynaryjna kompetencyjna należy do Ministerstwa Rolnictwa. Powyższa władza centralna rozporządza komitetem doradczym w sprawach epizocji, zbierającym odnośne dane i stawiającym wnioski co do akcji zapobiegawczej lub leczniczej oraz inspekcją służby sanitarno - weterynaryjnej, nadzorującą organy samorządowe oraz przeprowadzającą kontrolę mięsa wwożonego do Francji z zagranicy. Inspekcja ma przy sobie zorganizowane laboratorium badawcze dla chorób zakaźnych zwierząt.

Departament posiada weterynarza departamentalnego, kierującego służbą, i jego pomocników, mianowanych przez prefekta. Wydatki pokrywa w całości departament. Atrybucje służby weterynaryjnej w departamencie są:

1. zapewnienie ścisłego stosowania ustaw i regulaminów dotyczących nadzoru sanitarnego nad zwierzętami;

2. nadzór nad zdrowotnością zwierząt i zawiadamianie ministra rolnictwa za pośrednictwem prefekta o chorobach zakaźnych;

3. kierowanie i kontrolowanie służby weterynaryjnej miejscowej (gminnej);

4. kontrola nad inspekcją rynków, rzeźni publicznych i prywatnych, miejsc spędu i służby badania mięsa;

5. nadzór nad dezynfekcją sprzętu użytego do przewozu zwierząt;

6. propagowanie i udzielanie wskazówek, co do stosowania nowych metod profilaktycznych przeciw epizocjom, zatwierdzonych przez Komitet doradczy w sprawach epizocji.

Służba gminna jest obowiązana w razie pojawienia się epizocji powiadamiać o tem weterynarza departamentalnego oraz stale dostarczać mu wszelkich wiadomości, dotyczących przebiegu epizocji, środków zapobiegawczych, rezultatów it.p.

Organizacja nadzoru weterynaryjnego w gminie jest powierzona merowi (art. 97 ustawy gminnej). Nadzór powyższy wykonywuje weterynarz lub weterynarze gminni (ustawa z 21.VI.1898 r.). Zakres działania służby weterynaryjno - sanitarnej w gminie obejmuje:

1. nadzór nad warunkami sanitarnymi rynków, hal, obór, szop, miejsc spędu, rzeźni, miejsc uboju i t. p. tak publicznych, jak i prywatnych;

2. badanie wszelkiego mięsa przeznaczonego do spożycia;

3. nadzór profilaktyczny nad zwierzętami pod kątem widzenia chorób zakaźnych.

W wypadkach kiedy służba weterynaryjno - sanitarna w gminie nie jest dostatecznie zorganizowaną, obowiązek uzupełnienia tej organizacji przez własne organy obciąża państwo (szczególnie przy inspekcji rynków, rzeźni i t. p.).

Koszty związane z utrzymaniem służby weterynaryjnej w gminie pokrywane są z budżetu gminy względnie z opłat ściąganych np. od badania i stemplowania mięsa.

Inspekcja weterynaryjna obejmuje wszystkie zwierzęta, a przedewszystkiem bydło rogate i konie, oraz rozciąga się na wszelkie produkty spożywcze pochodzenia zwierzęcego (ryby, ślimaki, raki, zwierzynę, drób, mleko i t. p.) a nawet na grzyby.

Przedsiębiorstwa przemysłowe przetworów mięsnych (konserwy, większe masarnie) znajdują się najczęściej pod kontrolą weterynarzy państwowych. Również państwo wykonywuje kontrolę mięsa i przetworów zwierzęcych importowanych do Francji.

Podkreślana jest obecnie konieczność obostrzenia kontroli nad mlekiem.

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 16. V. 1934 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 5.31 zł. — 5.25 zł.
100 frank. szwajc. — 172.55 — 171.69 zł.
1 funt. szterl. — 27.18 — 26.91 zł.
100 frank franc. — 35.03 zł. — 34.85 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 16. V. 1934 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna 111.75 zł. 3 proc. poz. państw budow. 44.75 zł., 4 proc. państwowa poz. premjowa dolarowa zł. 53.00, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. (w zł. w złocie = 161.68 złotym obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie 49.50 zł. 4 1/2 proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. 00.00 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 53.50 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 54.38 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 00.00 zł. 8 1/2 proc. Listy Zastawne m. Łodzi 49.00 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 00.00. 8 1/2 L. Z. m. Kielc 00.00.
Akcje Banku Polskiego 84.50 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).

W dn. 16. V. 1934 r. Warszawa.

Zyto 13.50 — 13.00 zł.
Pszemica 17.00 — 18.00 zł.
Jęczmień 13.25 — 16.00 zł.
Owies 11.50 — 13.00 zł.

NABIAŁ.

(Od dnia 5. V. 1934 r. Warszawa).

Mleko niezbierrane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.30 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 3.20 zł., mleczarskie deserowe II gat. 2.90 zł., mleczarskie solone 3.00 zł., osekowe 2.50 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się o 15% więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.06 zł.

Książki, broszury, ulotki i czasopisma, wszystkie druki, książki i pomoce do rachuby, materiały piśmienne oraz pomoce biurowe należy nabywać w Samorządowym Instytucie Wydawniczym w Warszawie, Świętokrzyska 18.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: Jeden z pracowników gminnych pow. baranowickiego zapytuje:

1) Od kogo może żądać ewent. odprawy, o ile został w r. 1919 mianowany sekretarzem gminy przez starostę, a zwolniony został przez gminę na polecenie wydziału powiatowego w r. 1924.

2) Jakie istnieje przedawnienie przy zgłoszeniu tego rodzaju pretensji.

Odpowiedź: 1) przyjmowanie i zwalnianie sekretarza gminnego do dnia 13 lipca 1933 r. uregu-

lowane było na obszarze województw wschodnich przez przepisy art. 57 rozporz. Kom. Gen. Z. Wsch. z dnia 26.IX.1919 r. (Dz. Urzęd. Z. C. Z. W. Nr. 21, poz. 215), które zapewniały staroście prawo mianowania sekretarza gminnego, przez co nie trafił on charakteru urzędnika gminnego. Wszelkie ewent. pretensje należy zgłaszać do zarządu gminnego.

2) Wszelkie roszczenia z tytułu ewent. odprawy, którą ewent. gmina miała wypłacić, przedawnia-

ją się w/g przepisów, obowiązujących w tym zakresie w r. 1924. Nie obowiązują więc zatem ani postanowienia nowego prawa o zobowiązaniach z r. 1933, ani art. 41 rozporz. Prez. Rzplitej z dnia 26.III.1928 r. o umowie o pracę prac. umysł. (D. U. Nr. 35, poz. 323), lecz tom X Zbioru Praw Ces. Ros., który ustanawia dla tego rodzaju pretensji 5-cioletnie przedawnienie.

2. *Pytanie:* Jeden z wydziałów powiatowych województwa lwowskiego zapytuje:

1) Czy może cofnąć i w jakiej drodze 15% dodatek komunalny swym pracownikom, o ile pracownicy ci mają zastrzeżone w nominacjach to prawo do dodatku.

2) Czy można pobierać od pracowników 8% składkę emerytalną, gdy statut emerytalny z r. 1904 ustanawia składkę 4%.

Odpowiedź: 1) Dodatek komunalny utracił swój charakter stałego dodatku i może być cofnięty lecz tylko za 3-miesięcznym wypowiedzeniem, o ile już przedtem umowy z pracownikami odpowiedniego zastrzeżenia nie pomieściły. Tryb postępowania w tej sprawie uregulowany jest w okólniku Min. Spraw Wewn. Nr. 63 z dnia 10.V.1932 r. (Dzien. Urzęd. Min. Spraw Wewn. Nr. 8, poz. 98).

2) Zmiana stawki składki emerytalnej jest zmianą umowy i należy tu stosować 3-miesięczne wypowiedzenie z ewent. koniecznością przeniesienia na emeryturę pracowników, którzy nie zgodzą się na taką zmianę. Tryb postępowania w tej sprawie określony jest w okólniku Min. Spraw Wewn. Nr. 92 z dn. 30.VI.1932 r. (Dzien. Urzęd. Min. Spr. Wewn. Nr. 10, poz. 134).

3. *Pytanie:* Zarząd gminny w Nowym Pohoście zapytuje:

1) Czy należy stosować trzykrotne głosowanie przy wyborach wójta i wtedy, gdy zgłoszono 1-go lub dwóch kandydatów;

2) Jak należy postąpić, gdy przy wyborach radnych gminnych w okręgu zgłoszono tylko 1 listę kandydatów, zawierającą tylko tyle nazwisk, ile jest mandatów.

Odpowiedź: 1) Sprawa nie jest całkowicie jasna; należy jednak raczej stanąć na stanowisku, że gdy zgłoszono tylko 1 lub 2 kandydatów, to głosowanie jest tylko jedno i następnie już w myśl ust. (4) art. 50 ustawy z dn. 23.III.1933 r. starosta wyznacza termin nowych wyborów (stanowisko to wynika z przepisów ust. (3) § 16 regulaminu wyborczego z dnia 1.I.1934 r. i czwartej uwagi do protokołu wyborczego Nr. 9).

2) Regulamin wyborczy z 17.XI.1933 r. sprawy tej nie reguluje, logicznie wnioskując, należy uznać, że głosowanie jest wtedy zupełnie zbędne i radnymi stają się wszyscy zgłoszeni, a zastępców nie będzie zupełnie. Po pewnym czasie, jeśli rada gminna się zdekompletuje, to będą wybory uzupełniające (art. 30 ust. (1) ustawy z dn. 23.III.1933 r.

4. *Pytanie:* Jeden z pracowników miejskich województwa kieleckiego zapytuje, czy lata poprzedniej pracy w tym samym samorządzie (jak w danym wypadku) przy ponownym zaangażowaniu

na etatowe stanowisko winne być zaliczone przy zaszeregowaniu do szczebla.

Odpowiedź: Z punktu widzenia ściśle formalno-prawnego pracownik nie ma prawa domagać się zaliczenia tej poprzedniej służby obecnie w pełnym wymiarze, a jedynie w stosunku 6 miesięcy za pełne 3 lata poprzedniej służby, a to ze względu na przepisy § 23 rozporz. Prez. Rzplitej z dn. 30.XII.1924 r. (D. U. Nr. 118, poz. 1073) i cytowane w nim art. 98 i 99 ustawy z dnia 9.X.1923 r. (Dz. U. Nr. 116, poz. 924). Służba rok za rok liczy się tylko przy pełnym zaliczeniu i to służba nieprzerwana w tym samym związku, a cała poprzednia w stosunku niższym. Inne zaliczenie możliwe jest jedynie w drodze wyjątku i na podstawie uchwały rady miejskiej.

5. *Pytanie:* Jeden z zarządów miejskich województwa warszawskiego zapytuje, jaką sumę winien obecnie wypłacić tytułem zwrotu kaucji, gdy przyjął dn. 10.IX.1919 r. sumę marek 612 i dopiero obecnie dzierżawca żąda zwrotu tej kaucji.

Odpowiedź: Na podstawie tabeli zawartej w art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dnia 14.V.1924 r. (D. U. Nr. 42, poz. 441) we wrześniu 1919 r. 6 mk. = 1 zł. p. czyli suma mk. 612 = 102 zł.

6. *Pytanie:* Wydział Powiatowy w Grajewie zapytuje, jak należy postępować przy obliczaniu dodatku samorządowego dla przewodniczącego i zastępcy Wydziału Powiatowego. Jak wiadomo dodatek ten ma wynosić 100% dla przewodniczącego i 25% dla zastępcy ich poborów pobieranych ze Skarbu Państwa. Pobory te w/g nowej ustawy uposażeniowej wypłacane są bez żadnych potrąceń.

Czy wobec tego te same zasady stosować przy wypłacie dodatków samorządowych asygnując dokładnie te same sumy, jakie zainteresowani pobierają ze Skarbu Państwa, a więc — czy takie potrącenia, jak na Fundusz Pracy i pod. dochodowy od uposażeń ma pokrywać samorząd, czy też przewodniczący Wydziału Powiatowego.

Odpowiedź: Sprawę dodatku samorządowego starostów powiatowych i ich zastępców z funduszków powiatowych związków samorządowych w związku z nowymi przepisami uposażeniowymi dla funkcjonariuszy państwowych wyjaśnia szczegółowo okólnik Min. Spr. Wewn. z dnia 26.II r. b. Nr. 29 (Dz. Urz. M. S. W. Nr. 5, poz. 51). W p. 3 tego okólnika Ministerstwo zwraca uwagę, że kwestję podatku dochodowego od uposażeń w związku z nowymi przepisami uposażeniowymi normuje okólnik Min. Skarbu z dnia 5.II.1934 r. L. D. V. 4130/2/34, udzielony wojewodom do wiadomości pismem Min. Spraw Wewn. z dnia 9.II.1934 r. Nr. GB. 15/16 (Dz. Urz. M. S. W. Nr. 4, poz. 43). Okólnik ten stosuje się do wymiaru podatku dochodowego od kwoty dodatków samorządowych, przysługujących z mocy ust. 1 art. 59 ustawy samorządowej. Podatek ten wymierza się więc od kwoty dodatku samorządowego podług skali, przewidzianej w art. 111 ustawy o państwowym podatku dochodowym, łącznie z 10 % dodatkiem do podatku zgodnie z ustawą z dnia 12.II.1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 82) bez kumulowania podstawy wymiaru z kwotą uposażenia służbowego

i jakichkolwiek dodatków, wypłacanych ze Skarbu Państwa na podstawie dekretu uposażeniowego z dnia 28.X.1933 r.

Tak samo podlega dodatek samorządowy starostów względnie ich zastępców opłacie na rzecz Funduszu Pracy, przyczem — rzecz oczywista — zarówno podatek dochodowy, jak i opłatę na Fundusz Pracy, potrąca się z sumy dodatku samorządowego i starosta względnie jego zastępca otrzymuje ten dodatek zmniejszony o kwotę potrąceń.

7. *Pytanie:* Pracownica samorządowa z Krzemieńca zapytuje:

1) czy przysługuje jej prawo do dodatku ekonomicznego na dzieci i męża, gdy mąż jest bezrobotny i nie korzysta już z zasiłku z powodu braku pracy,

2) czy w razie przyznania dodatku ekonomicznego zmienia się również wysokość dodatku na mieszkanie, czy też może być przyznany dodatek ekonomiczny bez zmiany wysokości dodatku na mieszkanie.

Odpowiedź: 1) Z art. 4 ustawy z dnia 9.X.1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) wynika, że dodatek ekonomiczny na męża może być pobierany tylko wtedy, gdy mąż jest zupełnie niezdolny do zarobkowania; okoliczność, że mąż — zdolny do zarobkowania — jest bez pracy, nie daje prawa do tego dodatku. Natomiast dzieci i pasierbów nie uwzględnia się przy wymiarze dodatku ekonomicznego tylko wtedy, gdy osiągnęły one określony w art. 4 wiek (18 względnie 24 lat życia, w wyjątkowych wypadkach i poza ten wiek), gdy nawet przed osiągnięciem tego wieku weszły w związku małżeńskie, albo też same się utrzymują lub posiadają własne zaopatrzenie. W danym razie niewątpliwie należeć się będzie dodatek ekonomiczny na dzieci.

2) Według § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.VII.1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 673) wysokość dodatku na mieszkanie uzależniona jest m. in. od stosunków rodzinnych funkcjonariusza, przyczem w dalszym ciągu tegoż § 3 dzieli się funk-

cjonariuszów na samotnych i utrzymujących rodzinę w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 9.X.1923 r. Ponieważ zaś utrzymujący rodzinę w rozumieniu wymienionego art. 4 otrzymują na tę rodzinę dodatek ekonomiczny, przeto każdemu pracownikowi, który na podstawie art. 4 ustawy uposażeniowej pobiera dodatek ekonomiczny, należy się dodatek na mieszkanie w wymiarze dla utrzymujących rodzinę.

8. *Pytanie:* Zarząd gminy Piekary zapytuje, czy na przewodniczącego gminnej komisji rewizyjnej może być wybrana osoba, która zajmuje stanowisko sekretarza dozoru szkolnego w tejże gminie; rachunkowość dozoru szkolnego znajduje się w rękach tegoż dozoru.

Odpowiedź: Z § 51 rozporządzenia Ministra Spraw Wewn. z dnia 6.XII.1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 72) wynika, iż gminna komisja rewizyjna jest organem, powołanym przez radę gminną i że za pośrednictwem tej komisji rada gminna wykonuje obowiązek kontroli nad całokształtem czynności rachunkowo - kasowych gminy. Obowiązek tej kontroli — w myśl § 50 — rozciąga się również na wydatki szkolne gminy, i to bez względu na to, czy dokonywanie tych wydatków przekazane zostało dozorcwi szkolnemu, czy też nie.

Wymienione wyżej rozporządzenie nie określa szczegółowo, kogo należy względnie można powoływać do komisji rewizyjnej; § 52 jedynie postanawia, że w skład komisji rewizyjnej wchodzić powinny osoby, obeznane z rachunkowością i skarbowością komunalną. Jasnym jest jednak, że w skład komisji rewizyjnej nie należy powoływać osób, wykonywujących w gminie pewne czynności, które podlegają kontroli komisji rewizyjnej, gdyż wyszłoby na to, że osoby te kontrolowałyby same siebie. Ponieważ gminna komisja rewizyjna kontrolować ma także wydatki dozoru szkolnego, przeto należy dojść do wniosku, że członkiem tej komisji, a tembardziej jej przewodniczącym, nie może być sekretarz dozoru szkolnego.

H. i P.

Wydawnictwa nadesłane

Inż. Salit Salomon. — Kolonia Izaaka — wieś pow. sokólskiego. Biblioteka Puławska. — Serja prac społeczno-gospodarczych Nr. 50. Warszawa 1934, stron 104, cena 2.50 zł. Skład Główny: Księgarnia Rolnicza T. O. R. w Warszawie, Mazowiecka 10.

W szeregu monografij wsi, Wydział Ekonomiki Drobnych Gospodarstw wydał przy zasiłku żydowskiego Tow. Rolniczego opis kolonii żydowskiej, założonej około połowy ubiegłego wieku przez rząd rosyjski. W czasach obecnych, gdy ludność żydowska zmierza do osiadania na roli, jest rzeczą interesującą poznać życie wsi żydowskiej, mającej za sobą już kilka dziesiątków lat istnienia.

Praca powyższa składa się z dwu części, mianowicie pierwsza ujmuje „Rozwój żydowskiego osadnictwa rolnego na Ziemiach Wschodnich“ w czasie od Sejmu Czteroletniego poprzez zabory aż do ostatnich czasów, zaś druga część omawia szczegółowo powstanie, rozwój i stan współczesny „Kolonii Izaaka“, jednej z najlepszych wsi żydowskich. Układ części drugiej jest wzorowany na dawniejszych społeczno-gospodarczych monografiach wsi.

Ważniejsze spostrzeżenia autora wykazują, że żydowscy koloniści są mniej przywiązani do ziemi i łatwiej ją opusz-

czają, skoro zajęcie gdzieindziej lepiej się kalkuluje. Na technice rolniej i organizacji gospodarki znacząco stałego kalkulowania, przyczem w ostatnich latach (po scaleniu) zaznacza się pewien postęp w gospodarstwach. Obok prowadzenia rolnictwa niektórzy koloniści oddają się nadto pośrednictwu handlowemu. Pod względem kultury osobistej (higijena, odzież, odżywianie się), koloniści mają stać lepiej od ludności miejscowej. Naogół gospodarstwa żydowskie różnią się od innych położonych w tejże wsi.

Dr. Langrod Jerzy Stefan. — 3 lata samorządu Krakowa (1931 — 1933) na tle teorii prawa administracyjnego. Fakty i konkluzje. Kraków 1934. Nakładem księgarni S. A. Krzyżanowskiego. Str. 98 + 4 nlb.

Praca powyższa składa się z II-ch części. W pierwszej części autor omawia formy organizacyjne samorządu Krakowa w okresie od 18.2.1931 do 1.12.1933 r. oraz daje rzut historyczny na dzieje samorządu Krakowa, poczynsz od średniowiecza do roku 1931.

W części drugiej, zawierającej konkluzje teoretyczne, autor omawia zagadnienia ustrojowe samorządu na tle ogólnych przesłanek prawa administracyjnego.